

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายพูลผล อัสวเหม (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี) จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

สรุปข้อเท็จจริง

๑. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณี นายพูลผล อัสวเหม (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี) จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียงว่า นายพูลผล ฯ ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ของตนในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ บริษัท เป็นเงิน ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท และของกลุ่มสมรสจำนวน ๑๕ บริษัท เป็นเงิน ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๓๕,๔๓๘,๐๐๐ บาท ในตำแหน่งต่าง ๆ จำนวน ๖ ครั้ง ฟังได้ว่า นายพูลผล ฯ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องดังกล่าวในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป และส่งสำเนาคำร้องให้นายพูลผล ฯ ผู้ถูกร้องให้ยื่นคำชี้แจงภายใน ๑๕ วัน

ผู้ถูกร้องได้มีคำร้อง ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอย้ายระยะเวลายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ออกไปอีก ๔๕ วัน ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ อนุญาตให้ขยายเวลา ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาออกไปอีก ๓๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดคือวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗ โดยให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗

ผู้ถูกร้อง ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๗ และศาลรัฐธรรมนูญ ได้พิจารณาในวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๗ มีคำสั่งให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องไว้ ในสำนวน และกำหนดให้ออกนั่งพิจารณาในวันอังคารที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗

ศาลรัฐธรรมนูญ ได้ออกนั่งพิจารณาในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๗ ตามคำร้องขอให้ออกนั่งพิจารณาของผู้ถูกร้อง

๒. ผู้ถูกร้องโต้แย้งสามประเด็นคือ

๒.๑ คำร้องของผู้ร้องเป็นคำร้องที่เคลือบคลุม ผู้ถูกร้องไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้อง และเป็นกรกล่าวหาที่สับสน ทำให้ผู้ถูกร้องเสียเปรียบในทางคดี เนื่องจากผู้ร้องมิได้บรรยายคำร้อง โดยลำดับข้อเท็จจริงให้เห็นว่าความจงใจของผู้ถูกร้องในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในหุ้นแต่ละบริษัท ที่ผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ภรรยาผู้ถูกร้องมีชื่อถือหุ้นในแต่ละบริษัทอยู่ในช่วงเวลาใด เพราะบางบริษัทได้จดทะเบียนเลิกบริษัทไปก่อนหน้าที่ผู้ถูกร้องจะมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเป็นคำร้องที่เคลือบคลุมทำให้ ผู้ถูกร้องไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้อง และเป็นข้อกล่าวหาที่เคลือบคลุมเพราะตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ได้แยกข้อกล่าวหาไว้อย่างชัดเจนว่า การยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความ อันเป็นเท็จนั้นเป็นกรณีหนึ่ง การปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเป็นอีกกรณีหนึ่ง ผู้ร้องไม่สามารถ บรรยายให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องกระทำผิดในข้อกล่าวหาใดแน่ จึงเป็นการกล่าวหาที่สับสน ทำให้ผู้ถูกร้อง เสียเปรียบในทางคดี

๒.๒ การดำเนินการทุกประการของผู้ร้องเป็นโมฆะ ประเด็นนี้ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ กำหนดให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔

วรรคหนึ่ง ยังกำหนดว่าในกรณีที่มีการยื่นบัญชีเพราะเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้น แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อพิจารณาจากคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยตลอดจนเอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้อง และพิจารณาจากชั้นตอนดำเนินการของผู้ร้อง ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้กระทำการดังกล่าวมาในแต่ละครั้ง ทั้งไม่ปรากฏว่าได้มีการจัดทำรายงานประกาศราชกิจจานุเบกษาแต่อย่างใด แสดงว่าผู้ร้องกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เป็นเหตุให้การดำเนินการทุกประการเป็นโมฆะ และหากผู้ร้องตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องเสียแต่ต้นโดยเร็ว ผู้ถูกร้องย่อมจะเข้าใจ ย่อมไม่เกิดความผิดพลาดเช่นนี้ หากผู้ร้องได้ตรวจสอบและให้คำแนะนำผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจะเข้าใจเป็นอย่างดีว่าให้นำรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ผู้ถูกร้องและภรรยาของผู้ถูกร้องที่ถือแทนบุคคลอื่น ไว้มาระบุไว้ในรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

๒.๓ การโต้แย้งว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีวัตถุประสงค์สกัดกั้นผู้ทุจริต โดยผู้ถูกร้องเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มิใช่เพียงต้องการให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ถูกต้องเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญมีวัตถุประสงค์ในการสกัดกั้นผู้ทุจริต ที่จะเข้ามาแสวงหาประโยชน์ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตำแหน่งทางการเมือง และคำว่า “จงใจ” ย่อมต้องหมายถึงการกระทำโดยเจตนาชัดแจ้ง และรู้สำนึกถึงการกระทำนั้นด้วย และการกระทำความผิดดังกล่าวต้องมีมูลเหตุจงใจหรือแรงจูงใจให้กระทำไปด้วยประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลในการกระทำนั้นจึงจะถือว่ามีความผิดในการจงใจ

๓. ประเด็นว่า นายพูลผล อัสวเหม จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

๓.๑ ฝ่ายผู้ร้อง เห็นว่า จากการตรวจสอบความถูกต้องและมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องตรวจพบว่า ผู้ถูกร้องมีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ แห่ง เป็นเงิน ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท ส่วนนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสของผู้ถูกร้องมีเงินลงทุน (หุ้น) ของบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๑๕ แห่ง เป็นเงิน ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท รวมบุคคลทั้งสองมีหุ้นในบริษัทต่าง ๆ เป็นเงินทั้งสิ้น ๔๓๕,๔๓๘,๐๐๐ บาท แต่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการเงินลงทุนดังกล่าวข้างต้นในการยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง ๖ ครั้ง

ในการชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวในชั้นตรวจสอบของผู้ร้องนั้น ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของหุ้นที่แท้จริงคือนายพิบูลย์ อัสวเหม พ่ิชายของผู้ถูกร้อง ส่วนผู้ถูกร้อง และนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสเป็นเพียงผู้ถือหุ้นแทนเท่านั้น ทั้งนี้ในการสอบปากคำนายพิบูลย์ อัสวเหม นั้น นายพิบูลย์ อัสวเหม ได้อ้างสำเนาหนังสือสัญญาโอนหุ้นในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๑๓ บริษัท รวม ๒๑ ฉบับ เป็นหลักฐานยืนยันข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว

ผู้ร้องได้พิจารณาคำชี้แจงของนายพุลผล อัสวเหม ดังกล่าวประกอบพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า

(๑) การตรวจสอบกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ พบว่าผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ บริษัท มูลค่า ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท และนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ๑๕ บริษัท มูลค่า ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท ซึ่งหุ้นดังกล่าวผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้นเองทั้งหมด

(๒) สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ที่บริษัทดังกล่าวทั้งหมดส่งให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นนายทะเบียน ปรากฏว่า กรรมการบริษัทได้ลงนามพร้อมประทับตรายืนยันการเป็นเจ้าของหุ้นหรือผู้ถือหุ้นของผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสไว้แล้ว และกรรมการผู้รับรองดังกล่าวมีนายพิบูลย์ อัสวเหม ได้ลงนามรับรองยืนยันการเป็นผู้ถือหุ้นของผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม มาโดยตลอด โดยเฉพาะระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๔ ขณะที่ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นายพิบูลย์ อัสวเหม ได้รับรองยืนยันการเป็นผู้ถือหุ้นของผู้ถูกร้อง และนางประภาพร อัสวเหม เป็นจำนวนถึง ๑๓ บริษัท เช่น บริษัท ม้าทอง ชิพบิลเดอร์ จำกัด บริษัท เอ็ม พี โฮลดิ้ง กรุ๊ป (๑๕๕๔) จำกัด บริษัท เกาะกลางสวน จำกัด บริษัท ริเวอร์ฮิลล์ กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ จำกัด บริษัท แสนล้าน จำกัด เป็นต้น การรับรองความถูกต้องของบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นต่อนายทะเบียนดังกล่าว ถือได้ว่าบริษัทได้ยืนยันต่อทางราชการ ซึ่งเป็นนายทะเบียนและบุคคลทั่วไปมาตลอดว่า ผู้ถูกร้อง และนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรส เป็นผู้ถือหุ้นตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นจริง

(๓) จากการตรวจสอบ การได้มาของหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้อง นั้น ปรากฏว่า มีทั้งหุ้นที่ได้มาตั้งแต่เมื่อเริ่มจัดตั้งบริษัท เมื่อบริษัทมีการเพิ่มทุน และรับโอนจากบุคคลอื่น แต่ส่วนใหญ่เป็นหุ้นที่ได้มาตั้งแต่เมื่อเริ่มจัดตั้งบริษัท ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๕ โดยหุ้นบางบริษัทเป็นหุ้นที่ผู้ถูกร้องได้มาในขณะที่กำลังศึกษา

ในต่างประเทศ ซึ่งขณะนั้นผู้ถูกร้องยังไม่มีอาชีพและรายได้ เช่น บริษัท แส่นล้าน จำกัด ได้มาเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๓ จำนวน ๑๔๕,๕๕๓ หุ้น มูลค่า ๑๔,๕๕๕,๓๐๐ บาท บริษัท เอ็ม พี ปีโตรเลียม จำกัด ได้มาเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๓๑ จำนวน ๑๐๐ หุ้น มูลค่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนายพิบูลย์ อัสวเหม ก็กำลังศึกษาในต่างประเทศเช่นเดียวกัน และหุ้นบางบริษัทผู้ถูกร้องรับโอนจากนายวัฒนา อัสวเหม บิดาของผู้ถูกร้องโดยตรง ได้แก่ บริษัท เอ็ม พี ปีโตรเลียม จำกัด รับโอนจากนายวัฒนาฯ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๖ จำนวน ๒๔,๑๕๐ หุ้น มูลค่า ๒๔,๑๕๐,๐๐๐ บาท บริษัท ริเวอร์ฮิลล์กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ จำกัด รับโอนจากนายวัฒนาฯ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๖ จำนวน ๒,๖๗๔,๐๐๐ บาท หุ้นหลายบริษัทที่จัดตั้งระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๖ – ๒๕๓๕ ปรากฏว่าผู้ถูกร้อง นายพิบูลย์ อัสวเหม และนายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ซึ่งเป็นพี่น้องกัน ต่างถือหุ้นในสัดส่วนหรือจำนวนที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน

๓.๒ ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบสาเหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชีเกี่ยวกับหุ้นของบริษัทต่าง ๆ ข้างต้น ในรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพราะ

(๑) หุ้นในบริษัทต่าง ๆ ที่มีชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้น จำนวน ๒๕ บริษัท และบริษัทที่มีชื่อนางประภาพร อัสวเหม ภรรยาเป็นผู้ถือหุ้นจำนวน ๑๕ บริษัท นั้น ก็เป็นบริษัทที่ผู้ถูกร้องมีชื่อถือหุ้นอยู่ด้วย การถือหุ้นดังกล่าวของผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ในบริษัทดังกล่าวต่าง ๆ นั้น ทั้งหมดต่างก็เป็นการถือหุ้นแทน นายพิบูลย์ อัสวเหม ซึ่งเป็นพี่ชายของผู้ถูกร้อง เพราะนายพิบูลย์ อัสวเหม นั้น นายวัฒนา อัสวเหม บิดาได้มอบหมายให้เป็นผู้ดูแลกิจการในบริษัทต่าง ๆ ของครอบครัว เป็นจำนวนหลายสิบบริษัท และนายพิบูลย์ อัสวเหม ได้เป็นผู้ถือหุ้นทั้งในชื่อของตนเอง ในชื่อของผู้ถูกร้อง และนางประภาพร อัสวเหม และในชื่อของบุคคลอื่นที่มีความสนิทสนมไว้เนื้อเชื่อใจอีกเป็นจำนวนหลายคน อาทิเช่น นางสาวสุขใจ เอกตระกูล นางสาวพัชรี จงสมจิตร นายมัน พัทธโนทัย นายพิเชษฐ ชัยศิริวิเชียร นางสาวสุนีย์ ภิญญาภาพ เป็นต้น โดยนายพิบูลย์ อัสวเหม ไม่ได้มีอาชีพเป็นนักการเมือง และในฐานะที่เป็นบุตรชายคนโต ซึ่งตามธรรมเนียมของคนจีนจะให้บุตรชายคนโตเป็นผู้ดูแลกิจการของครอบครัวจึงได้รับมอบหมายจากทางบิดาคือนายวัฒนา อัสวเหม ให้เป็นผู้ดูแลบริหารงานบริษัทต่าง ๆ ของครอบครัว รวมทั้งการถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวด้วย แต่ในทางปฏิบัตินั้น

ก็ได้ใส่ชื่อพี่น้องและบุคคลที่สนิทใกล้ชิดเป็นผู้ถือหุ้นแทน อยู่ในหลายบริษัทซึ่งผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ก็ถูกนายพิบูลย์ อัสวเหม พี่ชายขอขี้มชื่อให้เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว แทนนายพิบูลย์ อัสวเหม เช่นกัน

(๒) ผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ต่างเข้าใจโดยสุจริตมาตลอดว่า ไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นที่แท้จริงในบริษัทดังกล่าวทั้ง ๒๕ บริษัท และไม่มีส่วนได้เสียหรือได้รับผลประโยชน์ตอบแทนใด ๆ ในการถือหุ้นของบริษัทดังกล่าวแต่อย่างใดด้วย นอกจากนี้ผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ยังได้มีการลงลายมือชื่อโอนลอยการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ข้างต้น ที่ผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ได้ถือไว้แทนนายพิบูลย์ อัสวเหม ให้ไว้แก่นายพิบูลย์ อัสวเหม ล่วงหน้าไว้แล้ว โดยนายพิบูลย์ อัสวเหม จะโอนคืน ณ เวลาใดก็ได้ ดังนั้นในส่วนที่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องและภรรยา จึงถือว่าไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นตั้งแต่มีการลงลายมือชื่อโอนลอยออกไปดังกล่าวและในการประชุมผู้ถือหุ้นในแต่ละบริษัทผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ก็ไม่เคยไปเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นจริง ๆ ในบริษัทดังกล่าวเลยสักครั้ง

การที่สัญญาโอนลอยหุ้นของผู้ถูกร้อง มีเพียง ๑๑ บริษัท คือ บริษัท เกาะกลางสวน จำกัด บริษัท นครา จำกัด บริษัท ม้าทอง ชิพบิลเดอร์ จำกัด บริษัท เมทริกซ์ พรินซ์ชั่น ออโตโมทีฟ จำกัด บริษัท ริเวอร์ฮิลล์ กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ จำกัด บริษัท วัฒนา ทอมส์ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท วัฒนาอโต้เซลล์แอนด์เซอร์วิส จำกัด บริษัท แสนล้าน จำกัด บริษัท อัสวเหม โฮลดิ้ง กรุ๊ป จำกัด บริษัท เอ็มพี ลูบริแคนท์ จำกัด บริษัท เอ็ม พี เวิลด์ทรานสปอร์ตเทชั่น จำกัด บริษัท เอ็มพี โฮลดิ้ง กรุ๊ป (๑๕๕๔) จำกัด และบริษัท เอ็ม พี ปีโตรเลียม จำกัด และของนางประภาพร อัสวเหม ภรรยาผู้ถูกร้องมีเพียง ๘ บริษัท คือ บริษัท อัสวเหม โฮลดิ้ง กรุ๊ป จำกัด บริษัท ม้าทอง ชิพบิลเดอร์ จำกัด บริษัท เอ็มพี ลูบริแคนท์ จำกัด บริษัท เอ็ม พี โฮลดิ้ง กรุ๊ป (๑๕๕๔) จำกัด บริษัท นครา จำกัด บริษัท ริเวอร์ฮิลล์ กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ จำกัด บริษัท วัฒนา ทอมส์ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท เมทริกซ์ พรินซ์ชั่น ออโตโมทีฟ จำกัด

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า การถือหุ้นของผู้ถูกร้องและภรรยาที่ถือหุ้นแทนนายพิบูลย์ อัสวเหม และการทำสัญญาโอนหุ้นลอยคืนให้แก่ นายพิบูลย์ อัสวเหม ในบริษัทดังกล่าวข้างต้น นั้น เป็นการกระทำระหว่างพี่น้อง ไม่ได้ยึดถือระเบียบกฎหมายที่เคร่งครัดตามกฎหมาย เป็นการทำความด้วยเจตนาสุจริตตามแบบง่าย ๆ โดยเข้าใจว่าเพียงมีลายมือชื่อของผู้ถูกร้องโอนหุ้นคืนให้ก็ใช้เป็นหลักฐานเพียงพอระหว่าง

พี่น้องแล้ว ส่วนตัวนายพิบูลย์ อัสวเหม จะได้ลงลายมือชื่อในช่องผู้รับโอนหรือไม่ หรือจะมีเพียงพยานลงลายมือชื่อครบถ้วนตามกฎหมายหรือไม่ ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ใส่ใจแต่อย่างใด และแม้บางบริษัทที่ผู้ถูกร้องและนางประภาพร ฯ ภรรยาผู้ถูกร้องได้ถือไว้แทนนายพิบูลย์ อัสวเหม แต่ไม่ได้ทำสัญญาโอนหุ้นลดยไว้ ก็เป็นการเข้าใจกันระหว่างพี่น้อง ทั้งนี้เพราะผู้ถูกร้องและนางประภาพร ฯ ก็ไม่เคยเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการของบริษัทดังกล่าวเลย และนายพิบูลย์ อัสวเหม เองก็ได้ไปยืนยันต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยอมรับถึงการที่ผู้ถูกร้องและภรรยาของผู้ถูกร้องได้ถือหุ้นแทนในบริษัทดังกล่าวทั้ง ๒๕ บริษัท และมีบางบริษัทก็ได้มีการลงลายมือชื่อโอนลดยหุ้นคืนหุ้นไว้ดังกล่าวแล้วด้วย

(๓) นอกจากนี้ ในจำนวนบริษัททั้งหมด ๒๕ บริษัท มีบางบริษัทก็ได้จดทะเบียนเลิกบริษัทไปแล้ว เช่น บริษัท เอ็ม พี ฟู้ดแฟร์ จำกัด ได้จดทะเบียนเลิกตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ บริษัท วิ.เจ. พัฒนาที่ดิน จำกัด ได้จดทะเบียนเลิกตั้งแต่วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๓ บริษัท เอ็ม พี ประกันภัย จำกัด ได้จดทะเบียนเลิกตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ การที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงมติว่าผู้ถูกร้องปกปิดข้อเท็จจริงการถือหุ้นดังกล่าวจึงไม่ถูกต้อง

(๔) บริษัทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ส่วนใหญ่เริ่มจัดตั้งขึ้นระหว่างปี ๒๕๓๖ - ๒๕๓๘ ผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม จะถูกปรากฏชื่อเป็นผู้ถือหุ้น ในช่วงที่เริ่มจัดตั้งบริษัทซึ่งในช่วงดังกล่าวผู้ถูกร้องกำลังศึกษาอยู่ต่างประเทศ ไม่มีอาชีพและรายได้ จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องจะมีเงินไปลงทุนถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวได้

(๕) จากข้อเท็จจริงดังกล่าว หากผู้ถูกร้องมีเจตนาที่จะจงใจหรือปกปิดข้อเท็จจริงดังกล่าวเกี่ยวกับการถือหุ้นของผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ บริษัท เป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นไปได้ เพราะการถือหุ้นดังกล่าวมีจำนวนมากถึง ๒๕ บริษัท การถือหุ้นนั้นเป็นเอกสารที่เปิดเผยสามารถตรวจสอบให้ทราบได้โดยง่าย ที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ หากจะจงใจปกปิด ก็คงไม่เอาชื่อไปเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ มากมายเช่นนี้ ผู้ถูกร้องขอยืนยันว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นเรื่องที่ขาดเจตนาและเป็นความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการเข้าใจผิดและเข้าใจมาโดยตลอดว่าหุ้นดังกล่าวไม่ใช่เป็นของผู้ถูกร้องและของนางประภาพร ภรรยา ผู้ถูกร้อง เป็นเพียงการถือหุ้นดังกล่าวแทนนายพิบูลย์ อัสวเหม และก็ได้มีการลงลายมือชื่อโอนลดยหุ้นคืนไปเกือบทั้งหมดแล้ว จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง

๓.๓ พยานฝ่ายผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาล ๘ ปาก โดยพยานคือ (๑) นายพิบูลย์ อัสวเหม (๒) นายพลผล อัสวเหม (๓) นายพงษ์ศักดิ์ ฝอยทอง ผู้แทนนายทะเบียนหุ้นส่วน บริษัทกรุงเทพมหานคร (๔) นางจิราภรณ์ ขนาคณิต (๕) นายพิเชษฐ์ ชัยศิริวิเชียร (๖) นางสาวสุณีย์ ภิญญภาพ (๗) นางสาวพัชรี จงสมจิตร และ (๘) นายมัน พัทธโนทัย เบิกความในประเด็นคล้าย ๆ กันคือ ประเด็นว่า ผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม ภรรยา ถือทรัพย์สิน (หุ้น) ไว้แทนนายพิบูลย์ อัสวเหม พี่ชายผู้ถูกร้อง หรือไม่

ข้อวินิจฉัย

จากหลักฐานข้อเท็จจริงในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาได้ดังนี้

๑. ตามประเด็นผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าคำร้องเคลือบคลุม พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องของผู้ร้อง ได้บรรยายถึงเหตุที่ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและรายละเอียด ตามคำร้องได้กล่าวถึงการปกปิด การแสดงรายการทรัพย์สินอย่างละเอียด รวมทั้งได้ระบุถึงมาตราในรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับเหตุในคำร้อง และมีคำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ดำเนินการอย่างไร พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุน เป็นไปตามข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ ผู้ร้องได้บรรยายคำร้อง ชัดแจ้งแล้วไม่เคลือบคลุมแต่อย่างใด

๒. ประเด็นผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าการดำเนินการทุกประการของผู้ร้องเป็นโมฆะ พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน และหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว” และมาตรา ๒๕๔ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “...รายงานดังกล่าวให้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา” เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดเป็นกรอบกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่จะต้องพิจารณาโดยเร็วและเมื่อพิจารณา เสร็จแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเท่านั้น มิได้หมายถึง หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ปฏิบัติตาม จะส่งผลถึงการดำเนินการที่เป็นโมฆะหรือมีผลใช้บังคับมิได้ ประกอบทั้งกรณีดังกล่าวในเรื่อง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ร้อง จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาในประเด็นดังกล่าว

๓. ประเด็นที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มิใช่เพียงต้องการให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ผู้ต้องเท่านั้น แต่มีวัตถุประสงค์ในการสกัดกั้นผู้ทุจริตที่จะเข้ามาแสวงหาประโยชน์

ประเด็นนี้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๔๔ และ ๒๐/๒๕๔๔ ว่า “จงใจ” ย่อมมีความหมายว่า รัฐธรรมนูญประสงค์เน้นว่า ผู้ยื่นบัญชีฯ จะต้องรู้สำนึกที่แน่ชัดพอสมควร และจำเป็นต้องมีพยานหลักฐานที่ชัดเจนหรือปราศจากข้อสงสัยอันสมควรมาแสดง

แม้ในความเห็นของผู้วินิจฉัยจะเคยมีความเห็นว่า “จงใจ” ย่อมหมายถึง “เจตนาพิเศษ” คือมีเจตนาเพื่อเตรียมการ เพื่อใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบด้วย แต่หลักฐานในชั้นเตรียมการในกรณีนี้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องแสดงให้เห็นโดยปราศจากข้อสงสัยว่า เป็นเรื่องของการเข้าใจผิด หลงลืมหรือบกพร่อง อันแสดงถึง “ความสุจริต” โดยแท้ด้วย ดังนั้นการโต้แย้งของผู้ถูกร้องต้องมีเหตุผลหลักฐานประกอบหักล้าง จึงจะเข้าข่ายเข้าใจผิด ประมาท เลินเล่อ หลงลืมหรือบกพร่อง และด้วย “ใจบริสุทธิ์”

๔. ประเด็นที่ว่า นายพุลผล อัสวเหม ผู้ถูกร้อง จงใจ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

พิจารณาจากหลักฐานพยานที่ปรากฏจากการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญแล้วได้ความว่า ผู้ถูกร้องถือหุ้นและมีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่างๆ จำนวน ๒๕ แห่ง เป็นเงิน ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท ส่วนนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นและมีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๑๕ แห่งเป็นเงิน ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท ร่วมกับ นายพิบูลย์ อัสวเหม พี่ชายผู้ถูกร้อง โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ยืนยันว่าหุ้นดังกล่าวผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้นเองทั้งหมด

ตำนานบัญชีผู้ถือหุ้นที่บริษัททั้งหมดดังกล่าวส่งให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งเป็นนายทะเบียนกรรมการบริษัทรวมทั้งนายพิบูลย์ฯ พี่ชายซึ่งเป็นกรรมการได้ลงนามและประทับตรายืนยันการเป็นเจ้าของหุ้นของผู้ถูกร้องและคู่สมรสมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๔ ที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถือได้ว่าบริษัทได้ยืนยันต่อทางราชการว่าผู้ถูกร้องและคู่สมรสถือหุ้นดังกล่าวไว้จริง

การตรวจสอบการได้มาของหุ้นดังกล่าว มีทั้งหุ้นที่ได้มาตั้งแต่เริ่มจัดตั้งบริษัท เมื่อบริษัท
เพิ่มทุนและได้รับการโอนจากบุคคลอื่น อีกทั้งส่วนหนึ่งหุ้นในบางบริษัทดังกล่าว ผู้ถูกร้องรวมทั้ง
นายพิบูลย์ฯ พี่ชายได้มาขณะกำลังศึกษาอยู่ในต่างประเทศขณะยังไม่มีอาชีพและรายได้ และหุ้นดังกล่าว
ได้มาโดยรับให้จากนายวัฒนา อัสวเหม บิดา ซึ่งต้องการแบ่งทรัพย์สินให้แก่บุตร ประกอบกับ
การตรวจสอบไม่พบว่า หุ้นที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสถืออยู่นั้นเคยเป็นของนายพิบูลย์ อัสวเหม พี่ชาย
มาก่อนด้วย จึงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นเจ้าของหุ้นดังกล่าวจริง

การเบิกความของพยานบุคคลรวมทั้งนายพิบูลย์ฯ พี่ชายที่อ้างว่า ผู้ถูกร้องและคู่สมรสถือหุ้นแทน
นายพิบูลย์ อัสวเหม จึงไม่น่าเชื่อ เพราะไม่มีเหตุผลหลักฐานหักล้างได้ และแสดงว่าผู้ถูกร้องรู้ถึง
การมีอยู่ของทรัพย์สิน (หุ้น) ดังกล่าว อยู่ก่อนการแจ้งทรัพย์สินแล้ว

ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งทรัพย์สินที่เป็นหุ้นและเงินเรือนหุ้นดังกล่าวของตนและ
คู่สมรส ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยจำนวนหุ้นและทุนเรือนหุ้น
เป็นเงินจำนวนมากหลายร้อยล้านบาท โดยไม่มีเหตุผลและหลักฐานเพียงพอหักล้างความ “จงใจ”
ว่าเป็นการบกพร่อง หลงลืม หรือเข้าใจผิด “โดยสุจริต” ถือได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเข้าข่าย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

วินิจฉัยว่า นายพลผล อัสวเหม ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน
และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๕๕

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ